

Тоня Трайкова
Над болката

ТОНЯ ТРАЙКОВА

НАД БОЛКАТА

chitanka.info

*Тази книга се издава благодарение на приятелската
подкрепа на Румен Попстоянов*

ДНЕС Е МРАЧНО, РЪМИ...

*Днес е мрачно, ръми, няма вятър и времето сякаш
се е спряло, преди да притисне отново с петата
и с маления град, и дома на първата пряка
от широкия път, който води към мене самата.*

*Как така се разминахме с пътя и той се оттече
като вечна река, безучастна към моите драми,
и с водите си бистри някъде властно повлече
всеки помисъл, всяка мечта и дори същността ми.*

*Не успях до заветния път, своя път да достигна,
да изprobвам крилете си в полет и просто да бъда,
но го виждам сега през решетките тънки на
миглите,
както вижда навън свободата си някой осъден.*

*Не поисках по-друга съдба на света да намеря,
по-друг свят вместо този, от днешното време
прегазен.*

*Ако знаех поне, че е смислена моята жертва
и не съм цял човешки живот пропиляла напразно.*

ПОНЯКОГА ИСКАМ...

*Понякога искам да седна в ъгъла,
да проследя някоя мисъл мъглява,
да се почувствам по-малко излъгана
от това, че нататък почти не остава.*

*Да седна в ъгъла като бездомник,
който в своята несчета отново се взира,
и ония хлъзгави риби на спомена
да ловя във водите сънливи на вира.*

*С поглед, втренчен в стъклото, да осъзная,
че тъмното не е само отвън.
Да си поискам и младостта накрая,
преди тежкия, непрогледен сън.*

*И както дремя сковано на стола,
да съхраня в дъха си недоловимо,
като останал след полета полъх,
тихата радост да знам, че ме има.*

ДАЛЕЧ ОТЛИТАТ ПТИЦИТЕ...

*Далеч отлитат птиците на дните
и като мравка от брега познат
ще ме поемат някой ден водите
на времето и ще ме отнесат.*

*Усещам вече как се приближава
реката тъмна, но не ме е страх.
И ще я срещуна, както подобава,
зашото досега така живях.*

*И не за мен е думата, копнея
спокойно от живота да си ида,
да отнеса безличните трофеи
на делника като безценни идоли.*

*И да ги съхраня в света извечен
до своята душа поизвехтяла,
до свободата си недоизречена,
до режещата болка от раздялата...*

*Ала не съм сама и има друго:
не мога да оставя тая къща
сред никаква незнайна черна угар.
Аз просто трябва вечер да се връщам.*

СВЕТЪТ И АЗ...

*Светът и аз не бяхме много близки
и дълго се преструвах, че нехая,
ала усещах как ме е притиснал,
дори когато се заключвах в стаята.*

*Проникващето тогава през пролуките,
прокрадващето се откъдето свари
и като влага в мене се просмукващето,
превземашето ме алчно като старост.*

*С набръканите си лица мечтите ми
разбягваха се, без да ме дочакат
и чувствата ми, още неизпитани,
пищяха като прилепи в сумрака.*

*Защо сред тоя странен свят не смогнах,
наместо неизменно да присъствам
на цялото умиране убого,
да се порадвам на едно възкръсване?!*

ВСЕ ТОВА ЗАПОТЕНО СТЪКЛО...

*Все това запотено стъкло, мразовитото утро
в изтрития край, откъдето се вижда полето,
и една неподвижна луна, и небе неуютно,
сред което тя с никаква мижава делничност свети.*

*И притисната грубо от чужди тела и
враждебност,
в тоя въздух запарен, противен дори да го вдишаш,
изпълнявам дълга си — живея живот непотребен
и наум нещо свое повтарям и после го пиша.*

*Оголели дървета отвън се явяват в сумрака
и отнякъде птици внезапно изникнали личват,
а когато се мерне познатият схлупен параклис,
аз прошепвам набързо все същата кратка молитва.*

*Ала никой не чува. И няма къде да избягам,
и едно зло джудже стиска в шепа сърцето ми свито,
и дърветата тъмните клони грабливо протягат.
А пък аз пак се взирям навън и за нищо не питам.*

ИЗЛИНЕЛИ ТРЕВИ...

*Излинели треви, заскрежени бодили и храсти
и предутринно тъмно, в което не искам да бъда.
Там боли от студа и нощта е напълно безстрастна,
ако има любов, то и тя се оказва оскъдна.*

*Там извират от мрака все нови заплахи и сенки
на отишли си хора, без време и толкова близо.
И се крие една непосилно огромна вселена,
в умореното мое съзнание търсеща израз.*

*Не намирам какво да ѝ дам, нямам нищо
освен своя живот с трайност някакви земни години
и онази способност, когато вървя, да разнищвам
ефимерния полет на няколко бегли снежинки.*

СЪНУВАХ, ЧЕ ЛЕТЯ...

*Сънувах, че летя, и над света
издигах се във въздуха спокоен,
и беше ми привично да съм там
с една сълза, натегната в окото.*

*Харесваше ми да летя така
и със завидна лекота го правех,
забравях, че е тялото от кал,
и ужаса на будните забравях.*

*Не ползвах тайни думи и крила,
не се усещах с нищо по-различна,
отколкото по принцип съм била,
и, въпреки това, летях над всичко.*

*Позната беше тая тишина
наоколо, дърветата и дворът...
И този път при любовта ми, знам,
влетях през свода на един прозорец.*

С ВСЕ ПО-ГОЛЯМА РАДОСТ...

*С все по-голяма радост те откривам,
навлизам в свят от дървеса и камък,
от въздух и отблъсъци играви,
от слънчев прах и някаква измама.*

*Там мога да приседна уморено
и да заспя направо на тревата,
и през корони, щедро разклонени,
да съзерцавам дълго неobjата.*

*И някак си привично да пристъпя
към извора по стъпала високи,
в най-чистата вода да се изкъпя
и да поема после без посока.*

ЩЕДРО СЕ ЛЕЕ...

*Щедро се лее водата от извора топъл,
върху мозайката слънчеви струи извива,
голото тяло възкръсва от нейния допир,
своята женственост смяно то преоткрива.*

*И до колоната с меки контури белее,
сякаш е мраморен торс да почива оставен.
Някой творец, подир своите мисли зареян,
да го заглади с длетото докрай е забравил.*

*Ала е вдъхнал живот и това е по-важно.
И сред блестящите капки, които се гонят,
може за миг да изникне над камъка влажен
като небесен вестител едно водно конче.*

*Може да блика сега изначалната същност
и да се слива с онази, дошла от дълбоко,
толкова чиста и щедра вода, може също
заедно двете да стигнат спокойно до Бога.*

ТАЗИ СУТРИН...

*Тази сутрин лицето ти беше така просветлено,
като лека вълна, която се плисва в брега преди изгрев
и пречистена в нощните бездни играво се пени,
беше толкова свой на лицето ти сънният израз.*

*Сякаш в него откриваше себе си тая предутрин,
изпълзяла от мрака да търси мира и покоя,
да даде светлина, след това да си иде нечуто,
да остави блестящи пасажи от риби безбройни.*

ГОСТ

*Той стъпва безшумно в съня ми и някъде сяда
с притулен под веждите поглед и дълго седи
и знам, че не е само сън и не е само сянка,
защото наяве от него остават следи.*

*Той, крясък на глас и мирис на диви простори,
почтително сяда и гледа незнайно къде,
той страда за своята младост, но толкова горд е,
че с нищо и никога няма да се издаде.*

*И щом силуетът му тъмен с нощта се изгуби
и дрезгаво утрото светне, пробожда ме жал.
Та той е руина, защо ми е толкова хубаво...
Дано е за малко, дано, дано е за малко.*

САМИЧКА С МОРЕТО

*Самичка с морето щастливо се смея и плача,
разтварям ръце да посрещна вълните високи,
и сякаш политам, когато нагоре подскачам,
и сякаш изчезвам, когато се гмурна в дълбокото.*

*Сега съм напълно безгрижна и толкова волност
в соления мирис и в лекия вятър усещам.
Вълните прииждат, връхлитат и бързат надолу
подобно на бели коне, устремени към нещо.*

*И толкова сила излъчват, с разпенени грави
нарастват, прилични на хълмове от изумруди,
и после с внезапно бучене и рев се разбиват,
и теглят така, че след тях оцеляваш по чудо.*

*Изглежда, че всичко е само игра, но у мене
надига се радост, възторг и безкрайно блаженство
и тялото следва душата без капка съмнение,
душата ми в тялото чувства се толкова женски.*

*За няколко мига с море и небе се преплитам,
сред синия ден се разтварям и губя се вече,
и стигам дотам, докъдето ми стигат очите,
и още нататък — далече, далече, далече...*

ДА ЛЕЖИШ...

*Да лежиш под огромен и бял ослепителен облак,
на места изтънял и прокъсан ефирно нагоре,
да съзираш един постоянно променящ се образ,
който с музика сякаш изпълва полека простора.*

*И сред ясния ден, натежал от лъчи и омара,
да следиши как лети с неподвижни криле и се рее
из прозрачния въздух спокойно и царствено гларус,
докато неусетно висока вълна те залее...*

*И навлезеш ли после в морето прохладно навътре,
да потънеш без памет в дълбоката синкова купел
и да станеш самата вода, тя да вземе дъха ти,
миг преди да проблесне самотно небесният купол.*

НА БРЕГА

*Така ще е през всичките години,
които от живота ми остават.
Ще връхлети вълната, ще премине,
а аз след нея пак ще се изправя.*

*Загадката на земната ми участ
полека ще се стеле като пяна,
ще се загнездва в мидите беззвучно,
а водораслите ще ѝ се кланят.*

*Морето набраздено ще приижда,
ще ме събаря сред солени пръски,
повърхността му ще ми се привижда
като лице, което някой бръсне.*

*Душата ми — ни риба, нито птица,
ще се диви при всеки следващ удар
и ще се свива в миг като зеница,
докосната от слънчевото чудо.*

*Вълните тя сама наподобила,
с извивката и гребена отгоре,
ще търси в тях дълбочина и сила
и пак ще се отправя към простора.*

*Навярно все така ще е до края.
Когато някой дойде да ме види,
ще бъда сбръчкана старица в стая
със суhi водорасли, с празни миди.*

СКАЛАТА

*Това е скала, откъдето съвсем безразсъдно
политах навремето и не помислях за нищо,
безсмъртна била съм тогава и исках да бъда
най-волната птица до сетния миг, в който дишам.*

*И исках, тъй както под мен си шумеше морето,
с една крачка само да стъпя напред в свободата
и цяла сияех от смях, от безгрижие светех,
когато я правех... И после се връщах обратно.*

*Катерех се дълго нагоре, достигах скалата,
откривах, че нови пространства в душата ми има,
и там, сред самото небе, над морето разлято
опитвах дори да достигна до неуловимото.*

*Отново на тази скала съм. На същото място
попивам простора на морския залив и гледам
как долу се блъскат вълните... И става ми ясно,
че най-съкровеният полет ще бъде последен.*

БУРЯ В СОЗОПОЛ

*В летния ден, връхлетени от хладния вятър,
се приютихме в една изоставена къща
и наблюдавахме бурята как над водата
сила набира и вече деня преобръща.*

*Полета плавен на гларуса рязко помете,
взе мекотата му и го направи тревожен,
и заличи всеки цвят, стана мътно морето
като облечено в чужда, набръкана кожа.*

*Вярно, че бяхме на сухо и бяхме под покрив,
ала усещахме всичко, което се случва,
сякаш изчезна небето, а силният порив
облаци бързи довлече, над фара ги скупчи.*

*Неописуемо бе да се сливаши с простора,
като настан да се спускаши и да се изкачваш,
и да се носиш в ехтящия въздух нагоре,
докато бурята тебе самия те сграбчва.*

*Брулеши вятърът двете смокини отсреща,
вееше дъжд и го удряше косо в стъклото,
и със свистене из целия залив летеше.
После отвя старостта и ни върна живота.*

ВИСОКАТА ГОРА...

*Високата гора се е смълчала,
когато тъмни облаци се скучват,
и с някаква тревога изначална
следи как огнени игли продупчват*

*небето и то отговаря с тътен.
И глухо пукат боровете снажни,
щом капките затрополят по пътя
и задълбаят кратерчета влажни.*

*Но като стражи те стоят на място
и пазят своите дълбоки тайни,
макар пороят да ги удря бясно,
светкавиците да напомнят края,*

*макар че може в миг подобно воин
да рухне някой с тяло овъглено...
Изглеждат само някак си по-стройни,
по-блъскави и някак вдъхновени.*

*А бурята навсякъде се вихри,
потоци с дребни камъчета влачи,
безсилно стене, постепенно стихва.
И после боровете дълго плачат.*

НА ПРОЗОРЕЦА

*Беше истински дъжд
и внезапно дойде с гръм и тътен,
непознатият мъж
с кон се спускаше бавно по пътя.*

*Планината отзад
беше някакси странно мъглива,
към безлюдния град
тоя конник видях да отива.*

*Станал бе вир-вода
и небрежно юздата държеше.
Върху него дъжда
тежко с едрият капки плющеше*

*като удар с камшик,
ала той продължи примирено
и така наруши
всяка скуча на тая вселена.*

*Този миг свобода
си откраднах и даже се влюбих.
Но мъжът под дъжда
неусетно се беше изгубил.*

АЗ СЕ ВРЪЩАМ НАЗАД...

*Аз се връщам назад през камари от струпано време
и си търся живота, ограбен отдавна по пътя.
Колко малко за себе си някога исках да взема,
колко много неща премълчах и успях да преглътна.*

*Гледах вечно нагоре и в никакъв облак откривах
онова, от което човек на света се нуждае,
все нататък ме теглеше никаква муза щастлива
и в небето безкрайно намирах родина накрая.*

*Вече знам, ако иска земята да бъде родина,
не достигат реките, макар да са толкова бистри,
планините не стигат, макар да са толкова сини,
и пръстта й не стига, макар да е толкова близко.*

*И когато изсмуква от теб и последната сила,
и на твоята обич синовна отвръща с омраза,
шапка щом ти крои или готви отровното жило,
и в безумни години да бъдеш вграден те наказва...*

*За какво ти е? Бягай, където ти видят очите.
Но стоиш с подкосени крака като стълб и не
можеш.
Няма даже кого с прималяло сърце да попиташ:
За какво ми е тоя живот, за какво си ми, Боже?*

ПЪТУВАХМЕ В МЪЖДИВОТО ПРОСТРАНСТВО...

*Пътувахме в мъждивото пространство
на нощ, която взе ни всичко свято,
и неусетно без очи останали,
приемахме мига като проклятие.*

*Родината с одрипавели пазви
притискаше ни с плач и ни душеше.
За някаква вина ли ни наказваше,
или самият ни живот бе грешка.*

*И като младенци, от страх сковани
пред майката, обсебена от лудост,
се питахме чии са тия длани,
които стягат гърлото и удрят.*

*За кой ли път побягвахме от храма
на бедната, измъчена родина,
но тя беляза пътя ни измамен,
а нейната съдба и нас постигна.*

*От тъмната ѹ власт освободени,
да можехме да полетим на воля,
а после пред олтара ѹ смиreno
да коленичим и да се помолим.*

*Там, в края на нощта, един отблясък
просветна по лицето ѹ далечно
и очерта контурите неясни
на някакво усещане за вечност.*

НА ПЛОЩАДА САН МАРКО...

На площада Сан Марко камбаните бият тържествено

*и разнася се щедрият звън до самата лагуна,
съпровожда по целия път карнавалното шествие
и заглъхва, потъвайки в своя следобеден унес.*

И пристъпват в магично мълчание странните фигури,

същества от друг свят с бледи маски и пищни костюми

и сред този разкош и изтънченост в няколко мига постепенно се стапя и губи се всичко разумно.

*Тържествуват сега кринолини, ефирни воали,
шапки, взети от някой халиф, украшения, перли,
най-изящни дантели от черна до бисерно бяла
и пера в лекомислени тонове — цяла феерия.*

Колко много цветя, ветрила, причудлива суетност!

Сдържан жест, театрална целувка, безгрижна походка...

Тези хора не крият охолството, чак до небето разточително славят и празнично честват живота.

*Докато край Двореца на дожите шестват безшумно и излъчват готическа строгост и източен блясък,
там, в музея Корер парцалива египетска мумия
безучастна към всичко отдавна лежи. И тя с маска.*

ВЕНЕЦИАНКА

*Тя стои на брега на морето
край извитите мраморни стълби,
като перла блести силуетът ѝ,
над главата ѝ стрелва се гълъб.*

*Осветява я късното слънце
и със златни лъчи я облива,
а наоколо фигури тъмни
запечатват мига с обективи.*

*Недалече почиват гондоли
и се свеждат почтени фенери,
над водата в канала надолу
светлината изглежда химерна.*

*С бяла маска, загадъчно скрила
по лицето най-лекия трепет,
тя разтваря старинно ветрило,
а очите ѝ сякаш са слепи.*

*И когато с немирния кичур
заиграе полека ветрецът,
тя се слива с мига магнетичен,
а под нея потъва Венеция.*

ПИЕРО

*Той е само един Пиеро, толкова тъжен,
върху каменен мост е застанал съвсем неподвижно.
Перилото е място, където едва се задържа,
но отвсякъде виждат го там, а и той всичко вижда.*

*Малка лаврова вишна наблизо е спуснала клони,
на шега някой път къса нейните плодчета с устни,
от едната страна на лицето му бяло на клоун
откроява се черна сълза, очертана изкусно.*

*Ако някой се спре или вгледа се някак потайно,
той прикрива онази събрана в сърцето горчилка
и разперил ръце, прави няколко стъпки нехайни,
хвърля вишна във въздуха, лапва я, плюе
костилката...*

*И отново застива на място, за нещо се чуди
и се пита дали паметта този път не го лъже,
и от време на време повтаря на глас едва чуто:
Аз съм само един Пиеро, толкова тъжен.*

ПАЗАЧЪТ В МУЗЕЯ...

*Пазачът в музея прилича на стар експонат,
стои достолепно до входа, тъй както приляга,
но тайно се взира вискриящата вън светлина
и я благославя с очи, замъглени от влага.*

*Зад него почиват съкровища от векове,
оръжия, статуи древни и ценни картини,
но вън светлината с настойчива власт го зове
и в нейния храм го избива на плач безпричинно.*

*От много години той гледа към този площад,
потънал до гуша сега в карнавално пиянство,
там кукленски фигури някак безцело стърчат
и странно напомнят обърнати чаши с шампанско.*

*Край тях се промъква замаяна от суета,
но все тъй безцветна и алчна за празник тълпата
и най-съвършения тайнствен град на света
превръща в бanalен декор за безличен театър.*

*Пазачът със своя изрядно изгладен костюм,
с безупречна стойка и лачени черни обувки,
се взира навън в светлината. Неясният шум
долита неспирно до него, но той не го чува.*

ДЕТЕ

*Безмълвно следва своя път детето,
което влиза в тъмната си стая
и там попада в плен на часовете
и в свят за другите непроницаем.*

*Одеве то премина в коридора
без поздрав и без поглед като сянка.
Това, че с никого не си говори
и няма смях в очите му, е странно.*

*Къде се лута винаги, къде ли
потъва сам-само и пребледняло.
Какво е в крайна сметка то, дете ли,
или е само образ в огледало.*

*Без силни сме сега. Да ни изпитат
поискали са горе боговете.
И чак до безприютността на дните
ни водят по следите на детето.*

ТАМ, НАД ТЕБЕ...

*Там, над тебе небето едва розовее
и душата ти търси дома си изгубен,
направи нещо толкова просто за нея,
чуй гласа, детски глас, ала ангелски хубав.*

*Там, в небето върхът на една катедрала
предвещава отдавна очаквано чудо.
Не отправяй гореща молитва нахалост,
в този ранен час Господ не се е разбудил.*

*Просто влез при гласа и постой вътре в храма,
ако имаш късмет, още малко ще пее...
Направи го за мен. И постой вътре само
докато вън небето едва розовее.*

ЕЛА ДА ПОСРЕЩНEM СНЕГА...

*Ела да посрещнем снега, милостивия сняг,
дошъл от самото небе да напомни кои сме.
Той кротко засипва света, сякаш дава ни знак
полека напред да пристъпим и да се пречистим.*

*Отдавна се лутаме, губим се в чуждия град
с лица, отразени накриво в парче огледало.
Жадуваме чудо сега, неочакван обрат
и танц на снежинки, и нещо наистина бяло.*

*Тук всяко добро намерение води до срив
и толкова истини носят лъжливи одежди,
и всичко е криво, лицето на Бога дори,
и страда човешката същност без капчица нежност.*

*Ела да намерим утеша, да идем натам,
където снегът, милостиво затулил нещата,
издига във въздуха лек и величествен храм.
И влезем ли в него, едва ли ще тръгнем обратно.*

ТЯ НЕ ИСКАШЕ НИЩО...

*Тя не искаше нищо, а просто така да вървят
и не можеше нищичко в снежната нощ да му каже.
Острие под краката ѝ бе заледеният път,
а пък стъпките — леки, дъхът ѝ — прозрачен и
влажен.*

*Може би някой друг би разбраł, че тя нищо не иска,
ала той с колебание следваše нейния порив.
И внезапно почувствал се никак унил и потиснат,
като странно оръжие рязко чадъра разтвори.*

*Не намираше смисъла с тая жена да премине
през града, да се прави на весел, да слуша смеха ѝ,
по лицето, премрежено с палави мокри снежинки,
да съзре крадешком, че тя чувства това и го знае.*

*А пък тя не му каза, че нищичко друго не иска,
само леко да стъпва до него с очи просветлени
и за няколко мига светът да изглежда измислен,
и сред този ефирен покой да намери спасение.*

*Те не можеха просто да тръгнат в различни посоки,
нито някога щяха нататък в нощта да се срещнат.
А над тях в светлината на лампите горе високо
се зараждаше шеметен сняг и неспирно валеше.*

СЯКАШ ВЛИЗАМ В ДЪЛБОКА И ЧИСТА ВОДА

*Сякаш влизам в дълбока и чиста вода,
щом с дъха си безмълвният хлад ме докосне
и усетя желание да му отдам
тая болка, която открай време нося.*

*По самотния път се придвижсвам напред
и оставям в снежеца уверени стъпки,
заскражените клони, висулките лед
едва чуто скрипят в моя мозък изтръпнал.*

*Няма нищо, което да дразни окото,
само дрехите, тъмни ненужни следи,
и ръждата от никакви стари окови,
и разсеяна струйка от никакъв дим.*

*Тишина като в сън се простира над тях
и наоколо всичко е глухо и бяло.
И внезапно дочувам най-звънкия смях,
с който някога в моя живот съм се смяла.*

*Той нехайно над целия свят се извива
и звукът му трепти като сребърна струна.
А лицето ми още е светло и живо,
щом по устните вечният хлад ме целуне.*

ИМА НЯКЪДЕ ГРАД...

*Има някъде град, който с нещо небесно, въздушно
непрестанно сред моите литнали мисли витае.
Съществува единствено в мен, там в главата ми,
сгущен
в една малка кутийка и никой за него не знае.*

*Той е целият в сняг и прилича на бяла дантела,
прекосен е навред от канали с гондоли и лодки.
И по тесните улички няколко часа в неделя,
непозната за никого, с шала загърната, ходя.*

*Влизам в ниски дюкянчета, срещам забързани хора,
виждам често жени пред дома да прибират
прането
и когато чаршафите ледени мятат нагоре,
да приличат на ангели, вдигнали сякаш крилете си.*

*Колко пъти съм искала в белия град да остана,
да си имам любим и снежец моя танц да поръси,
да проникна навътре до най-съкровената тайна.
Може би някой ден... Или някога нощем, в съня си.*

НАД БОЛКАТА ПРОСТРАНСТВАТА СА ЧУЖДИ...

*Над болката пространствата са чужди
и с мраморно лице е самотата.
Понякога те подлудява нуждата
да се превърнеш в безучастна статуя.*

*В главата ти да откънтяват звукове
като следи от светове предишни,
дъждът отгоре тихо да почуква,
а ти да не усещаш вече нищо.*

*Какво ли е да не боли, когато
подминеш просяка на тротоара,
а той седи направо на земята
и с погледа си тежък те изгаря.*

*И с кишавия сняг, с калта се смесва
и вкочанен мълчи, глава обронил,
А над града виси като обесен
студът и стига чак до хоризонта.*

*Къде така в пронизващия вятър
със стъпките на свръхчовек отиваш...
И ти си само просяк пред съдбата,
която прошумя край теб свидливо.*

Издание:

Автор: Тоня Трайкова

Заглавие: Над болката

Издание: първо

Издател: Библиотека „Орфеева лира“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2008

Тип: сборник

Националност: българска

Печатница: Вета — София

Редактор: Иван Есенски

Художник: Борислав Ждребев

ISBN: 978-954-91855-6-1

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/18253>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.